

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

MATOT-MASE • מטות-מסעי

MANEVİYAT ÜZERİNE ETÜTLER

BASED ON THE TEACHINGS AND WRITINGS OF RABBI LORD JONATHAN SACKS 7"צט

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift."

- Rabi Sacks

İnsan Haklarının Karmaşıklığı

• Bu özet, Rabi Sacks'ın bu haftaki Covenant & Conversation yazısından uyarlanmıştır. Bu yazıya aşağıdaki adresten erişilebilir: <https://www.rabbiacks.org/covenant-conversation/matot/complexity-human-rights/>

Bamidbar kitabı, doğrusunu söylemek gerekirse çok tuhaf bir şekilde sonlanmaktadır. Daha önce Pinehas peraşasında, Tselofhad'ın beş kızının adalet ve insan haklarına dayanan bir iddiayla Moşe'ye başvurmalarını okumuştuk. Babaları Tselofhad, ardında hiç oğul bırakmadan ölmüştü. Miras – bu örnekte Ülkede bir pay – erkek soy yoluyla aktarılır, ama burada bir erkek soy yoktu. Şüphesiz, babalarının kendi payına hakkı vardı ve kızlar da onun tek varisleriydi. Hakaniyetin bir gereği olarak o payın kendilerine verilmesi gerekiyordu.

Moşe doğrudan Tanrı'ya sordu ve Tanrı, kadınların lehine karar verdi. Ve şimdi, tam da Bamidbar'ın en sonunda, Tora, doğrudan bu davadan doğan başka bir olayı anlatmaktadır. Tselofhad'ın kabilesi olan, Yosef'in oğlu Menaşe'nin liderleri gelip bir şikâyette bulunaktadırlar: Eğer toprak Tselofhad'ın kızlarına geçerse ve bu kızlar başka bir kabileye mensup erkeklerle evlenirlerse, bu toprak sonunda kocalarına ve dolayısıyla kocalarının kabilelerine geçecektir. Bu durumda, başta Menaşe kabilesine bahşedilmiş olan toprağın bir kısmının, bu kabile tarafından ebediyen kaybedilme olasılığı söz konusudur.

Bir kez daha, Moşe davayı Tanrı'ya götürür ve Tanrı da basit bir çözüm sunar. Tselofhad'ın kızlarının ülkede hakları vardır, ama aynı hak kabilenin bütünü için de geçerlidir. Bu nedenle, kızlar, eğer ülkede pay almak istiyorlarsa, kendi kabilelerinden erkeklerle evlenmelidirler. Bu şekilde her iki talep de karşılanabilecektir.

Acaba bu iki anlatım metinde neden birbirinden ayrılmıştır? Bamidbar kitabı neden bu, görünüşte pek de etkileyici olmayan notla sona ermektedir? Ve acaba bunun bizim için herhangi bir güncel yanı var mıdır?

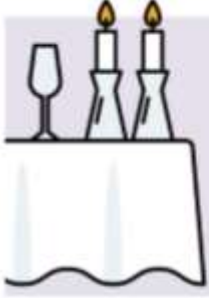
Bamidbar, bireylerle ilgili bir kitaptır. Bir nüfus sayımıyla başlar ve bu sayımın amacı, bize Bene Yisrael'in fiili sayısını bildirmekten çok, Tanrı bir nüfus sayımı yapılmasını emrettiği zaman, bunun hedefinin, her bir bireyin önemli olduğunu halka bildirmek olduğu fikrini iletmeektir. Bamidbar kitabı bunun yanında bireylerin psikolojileri üzerine de odaklanır. Moşe'nin ümitsizliğini, Aaron ve Miryam'ın ona yönelik eleştirilerini, casusların olumlu bir

raporla geri gelme cesaretinden yoksun olmalarını, Korah'ın Moşe'nin liderliğine meydan okumasını okuruz. Yeoşua ve Kaleb, Eldad ve Medad, Datan ve Aviram, Zimri ve Pinehas, Balak ve Bilam ve başkaları hakkında anlatılanları görürüz.

Tselofhad'ın kızlarının iddialarının bağlamı da budur. Kızlar birer birey olarak haklarını talep etmektedirler. Üstelik bunda gayet haklıdırlar. **Ancak toplum yalnızca bireylerin üzerine kurulmaz.** Bamidbar kitabı boyunca gördüğümüz, kabilelerin, Yahudi yaşamını organize eden başlıca etken olarak merkezi bir role sahip olduğu konusundaki ısrarın sebebi de budur. Bene Yisrael, kabileler halinde sayılmışlardır. Tora onların Mişkan'ın etrafındaki kamp konumlarını ve yolculuk yaparken hangi düzeni izleyeceklerini tam olarak belirtmektedir. Naso peraşasında Tora, her bir kabile liderinin Mişkan'ın ibadete açılış vesilesiyle getirdiği armağanları, bunların hepsi birbirinin tipatip aynısı olmasına rağmen tekrar etmektedir.

Kabile kavramının varlığı, özgür bir toplum için temel öneme sahiptir. Her birimiz, kısmen aile geçmişimize, kısmen meşgalemize, kısmen de bölge ve cemaate dayanan bir dizi kimliğe sahibiz. Bireyden büyük, ama devletten küçük olan bu "bağdaştırıcı yapılar", bizim, karmaşık, canlı, yüz yüze etkileşim ve kimliklerimizi geliştirdiğimiz yerlerdir. Bunlar, aile, arkadaşlar, komşular ve meslektaşların etkinlik alanıdır ve kolektif anlamda sivil toplum olarak bilinen olguyu meydana getirirler. **Güçlü bir sivil toplum, özgürlük için elzemdir. Bu nedenden ki, bireysel hakların yanında, bir toplum, grup kimlikleri için de yer açmak zorundadır.**

Bireyin değerine yaptığı muazzam vurguya rağmen, Yahudilik, çeşitli grupların mensupları olarak kimliklerimizi muhafaza eden ve koruyan sistemlerin değeri konusunda da ısrarlıdır. Bireyler olarak haklarımız vardır, ama kimliklerimize sahip olmamızı sağlayan şey, kabile mensubu olmamızdır. Her ikisine de saygı göstermek, hassas, zor ve gereklidir. Bamidbar kitabı, bize bunun nasılını göstererek sona ermektedir.

Şabat Sofrasında

1. Hangi grup kimliklerine sahipsiniz?
  2. Grup ve kabilelere bağılı olmak neden önemlidir?
  3. Toplum içinde hem bireyin hem de grubun haklarına saygı göstermek zor mudur? Neden?
-

Umursayan Bir Cemaat

Joanna Benarroch

Bu haftaki *Covenant & Conversation* yazısında Rabi Sacks, daha geniş bir cemaatin bir parçası olmanın önemine ışık tutmaktadır. Kendisi, cemaatin esasını, *From Optimism to Hope [İyimserlikten Ümide]* adlı kitabında güzelce ifade etmişti: “Cemaat, insani yüze sahip bir toplumdur – yalnız olmadığımızı bildiğimiz yerdir.”

Koronavirüs pandemisinin ilk safhası sırasında Rabi Sacks’a, dünyanın çeşitli yerlerinde *hizuk*, yani teşvik ve desteğe ihtiyaç duyan cemaat ve bireylere hitap etmek üzere internete bağlanmaya hazır olup olmadığını sormuştuk. Rabi Sacks, cana yakın bir şekilde, sosyal medya, Zoom ve Facebook Live aracılığıyla onlarla bağlantı kurma önerisinde bulundu. Pesah yaklaşırken çok sayıda kişi, Seder’i, aileleri olmadan, tek başlarına kutlama realitesiyle yüzleşmekteydi. Rabi Sacks gönüllü bir şekilde vaktini ve gayretlerini, insanların morallerini yükseltmeye ve hayatlarının içine bir sıcaklık ve önemseme duygusu getirerek, onların, yalnız olmadıklarını, aksine, gerçekten umursayan, birbirine bağlı ve büyük bir ailenin – bir cemaatin – birer parçası olduklarını bilmelerini temin etmeye vakfetti.

Rabi Sacks, insanlara erişmeye ve Tora ve bilgi paylaşımı sağlamaya yönelik bir araç olarak teknolojiyi kucaklamıştı. Kendisinden çok şey istiyorduk – eşi Elaine ile birlikte evde karantina halindeydiler ve ben de, onun Zoom seanslarına bağlanmasını sağlamak için uzaktan onun bilgisayarına bağlanmak durumundaydım. Belki de onu, canlı bir videoya, sesi kısılmış halde, telefonda konuşarak başlarken ve her şeyin pürüzsüz bir şekilde işlediğinden emin olmaya çalışırken görmüş bile olabilirsiniz!

Rabi Sacks’ın, *Celebrating Life* [Hayatı Kutlamak] adlı kitabında ifade ettiği gibi, “Cemaat, Tanrısal sevginin insani ifadesidir. Burası, basitçe kim olduğum, nasıl yaşadığım ve başkalarına neler verdiğim konusunda bana değer verilen yerdir. Burası, insanların ismimi bildikleri yerdir.” Birçok kez parçalanmışlık ve kopukluk hissi verebilen bir dünyada, Rabi Sacks bize, gerçek bir tatminin ve hakiki bir aidiyet duygusunun, umursayan ve destek veren bir cemaatin kucaklamasında bulunabileceğini hatırlatmıştır.

• Joanna Benarroch, The Rabbi Sacks Legacy baş yöneticisidir. Kendisi Rabi Sacks’la 22 yıl boyunca yakın mesaide bulunmuştur.

A CLOSER LOOK

• **Joanna Benarroch** şimdi Rabi Sacks’tan öğrenmiş olduğu daha derin derslerden bazıları hakkındaki görüşlerini paylaşıyor.

Rabi Sacks’tan en sevdiğiniz alıntı hangisi ve neden?

Bekleneceği üzere, Rabi Sacks’tan hoşuma giden birçok alıntı var, ama her gün aklımda olan bir tanesi şu: “Düşünmeden önce teşekkür et.” Bu, her sabah uyandıığımızda söylediğimiz ilk cümle olan *Mode Ani*’den gelmektedir ve buradaki fikir, *A-Şem*’e her sabah, yataktan bile kalkmadan önce teşekkür etmek şeklindedir.

Bence bu, Rabi Sacks’ın hayata olan bakışını özetliyor. Rabi Sacks her zaman başkalarının yaptıkları şeylere takdirle bakardı ve bu takdir duygusunun bilinmesini de sağlardı. Bir cemaate hitap ettiği zaman, açılış sözleri her şeyden önce yerel hahama teşekkür ifadelerini içerirdi. Bu, o hahamın dik yürümesini sağlar ve cemaate de ne kadar şanslı olduklarını hatırlatırdı. Rabi Sacks bana, aileme, ekibime ve gündelik yaşamda etkileşim halinde olduğum diğer kişilere teşekkür etmenin ne kadar önemli olduğunu öğretmişti. Kimseyi kanıksamayın ve bu teşekkür ve takdir duygularımızın bilinmesini sağlayın. Sözleri söylenmeden bırakmayın.

Bu haftaki yazıdan alınabilecek başlıca ders nedir?

Bu haftaki yazı, bir cemaatin parçası olmanın önemini yanında, bireyleri güçlendirme konusundan da bahsetmektedir ve bu da bana Rabi Sacks’ın, söylediklerine ne kadar da uygun yaşadığını hatırlattı. Rabi Sacks, cemaatimizde değişim için ihtiyaç duyulan katalizördü. Odak noktası, gelecek yirmi ila otuz yıl sonrasını görmek ve cemaatin, yaklaşan yıllar

TORAH TRIVIA

Soru: Moşe’nin, *alahanın* ne olduğunu öğrenmek için *A-Şem*’e danıştığı dört olayı hatırlıyor musunuz?

Cevap: Bu dört olay şunlardır:

1. *Mekalel* – “lanet okuyan adam” (Vayikra 24:10).
2. *Pesah Şeni* (Bamidbar 9:1).
3. *Mekoşes* – Odun toplayarak Şabat’ın kutsiyetini ihlal eden adam (Bamidbar 15:32).
4. Tselofhad’ın kızları tarafından gündeme getirildikleri şekliyle miras kanunları (Bamidbar 36:1).

Moşe’nin *alahaya* göre hangi yolla hareket etmek gerektiği konusundan emin olamadığı beşinci bir örnek daha olmuştur: Zimri ve Kozbi ile ilgili olay. Ancak o olayda Pinehas öne çıkarak eyleme geçmiştir.

içinde gelişip serpilmesini temin etmek üzere gereken her şeyi yerli yerine koymaktı. Cemaate çok kuvvetli bir vurgu yapardı ve başkalarına da gelişim ve ilerleme ilhamı veren bir çevre yaratmıştı. Cemaatlerin içten ve moral yükseltici türden olmasını isterdi. Onlara inanır ve onları teşvik ederdi.

- David Woolf'un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma dünyanın her yerinde Amazon'dan temin edilebilir.